מקיש קודמי הויה ראשונה לשניה. כלומר שדין שניה כדין ראשונה מה קודמי ראשונה אב מיפר לחודיה אף קודמי שניה נמי לאחר מיתת הבעל אב מיפר לחודיה: **אימא ה"מ בנדרים שלא נראו לאחרום.** דומיא דקודמי הויה ראשונה שלא נראו לאחרום כלל אבל בנדרים שנראו לאחרום כלומר ששמע אותם קודם שמת לעולם אימא לך דלא מצי מיפר: **ומהדרינן ליה בנדרים שלא נראו לאחרום מבנעוריה בית אביה נפקא.** כיון דלא זכה בהן אחרום כלל והיקשא לנדרים שנראו לאחרום איצטריך דאב לחודיה מיפר מיהו דוקא בשלא נתארסה אבל נתארסה הא תניא לקמן (דף עא.) בהדיא דאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה משום דלא דמי לקודמי הויה ראשונה: **היכי דמי.** שהבעל מיפר בבגר: **מכדי מיפר מוליאה מרשות אב.** דכיון שמת פקע זכותיה ולא מצי להורישו לבניו. ונפקא לן מדכתיב והתנחלתם אותם לבניכם[ג] ולא זכות בנותיכם לבניכם בפ' נערה שנתפתתה (כתובות מג.): **ובגרות מוליאה מרשות אב.** דכתיב[ד] בנעוריה בית אביה ולא בוגרת: **אף בגרות לא נתרוקנה רשות לבעל.** כיון דחל עליה [רשות האב] מקמי בגרות דהא כשקדשה נערה הות: **אלא שקדשה כשהיא בוגרת.** ובעית למימר דכיון שאין עליה רשות אב כל שהגיע זמן שנתנו לו חכמים לארוס וארוסה לפרנס את עצמן כיון דמכאן ואילך בעל חייב במזונותיה כדאי' בפ' אע"פ (סט ז.) יפר: **הא תניא חדא זימנא.** בהאי פירקא ותרתי למה לי. ומקמי דאסיק ליה לקושיא דייק בהך מתני' בתרייתא ומפרש לה למה לי שנים עשר חדש בשלשים שני לה דרב הונא הכי ס"ל בפרק אע"פ (סט) שלא פסקו חכמים לבוגרת אלא שלשים יום ומכאן ואילך הבעל חייב במזונותיה והיכי דרב הונא איתותב התם מיהו אתם נמי מסקינן דכל שעברו עליה י"ב חדש משבגרה אם נתקדשה לאחר מיכן אין לה אלא ג' יום ולא משכחת לה שיהו לה י"ב חדש אלא בנתקדשה ביום שהתחילה ליבגר ומש"ה מקשה היכי פסיק ותני בוגרת ששהתה שנים עשר חדש דבוגרת אין לה זמן קצוב שאי אפשר לפחות ממנו אלא שלשים יום אבל לא משכחת לה כל שקדשה כשהיא בוגרת שתהא צריכה י"ב חדש אלא כשנתקדשה ביום ראשון לבגרותה ומשום הא אינפא דחיקא לא הוה ליה למתני בבוגרת י"ב חדש. ומפרקינן תני בוגרת ושששתה י"ב חדש כלומר בוגרת כדיה שזמנה בחסר ויתר כדכתיבנא והנערה ששהתה זמן הקצוב לה דהייתו שנים עשר חדש הוא ובעלה חייב במזונותיה יפר: **מכל מקום קשיא.** תרתי בוגרת למה לי: **איצטריך אימא.** בוגרת דהכא דוקא והאי דקתני לה התם משום דצבי אפלוגי ר"א ורבנן ומש"ה הדר ותנא לה לאשמועינן דלאו דברי הכל היא. וקשה בעיני ליישב דגמרא דקאמר בוגרת דהכא דוקא דאדרבה משכח בתרייתא דוקא ולגופה איצטריך לאשמועינן דלא נסמוך אסתמא קמא דהוא ליה סתם ואח"כ מחלוקת וג"ל דכי קאמר בוגרת דהכא דוקא לאו דוקא אלא לומר מתני' בתרייתא בתר קמייתא גרירא דלא אתחיל בה תנא לאשמועינן דינא דבוגרת אלא בהאי מתני' קמייתא ובתר הכי באידך מתני' קמ"ל דלא נסמוך אסתמא קמא דלאו דברי הכל היא: **ואיצטריך אימא בוגרת דהתם דוקא.** דהתם הוא שהתחיל התנא להשמיענו דין בוגרת דמתניתין קמייתא אין תורת סתם עליה אלא אחידי דנסיב רישא בזו יפה כח האב מכח הבעל נקט נמי אגיבא דחד תנא דבדבר אחר יפה כח הבעל מכח האב: מתני'

מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה מה קודמי הויה ראשונה אב מיפר לחודיה אף קודמי הויה שניה אב מיפר לחודיה (ו) אימא ה"מ בנדרי' שלא נראו לארום אבל בנדרים שנראו לארום לא מצי מיפר אב אי בנדרים שלא נראו לארום מבנעוריה בית אביה נפקא: בזה יפה כח האב מכח הבעל כו': ה"ד אילימא שקידשה כשהיא נערה ובגרה מכדי מיתה מוציאה (ז) ובגרות מוציאה מרשות אב מה מיתה לא נתרוקנה רשות לבעל אאף בגרות לא נתרוקנה רשות לבעל אלא שקידשה כשהיא בוגרת הא תנינא חדא זימנא (ח) הבוגר' ששהתה י"ב חדש הא גופא קשיא אמרת הבוגרת ששהתה שנים עשר חדש בבוגרת למה לי שנים עשר חדש בוגרת בל' יום סגי לה תני (ט) בוגרת וששהתה י"ב חדש מ"מ קשיא איבעית אימא הכא דוקא ובוגרת קתני התם משום דבעי איפלוגי ר"א ורבנן איבעית אימא בוגרת דוקא ואיידי דנסיב רישא בזה נסיב סיפא נמי בזה: מתני'

מרשות האב. שיכולה לקדש את עצמה אע"פ שהיא נערה: **ובגרות מוליאה מרשות האב.** דכיון שבגרה אין לאביה רשות בה לא לקדשה ולא למוכרה: **מה במיתה האב לא נתרוקנה כו': אלא כשקדשה כשהיא בוגרת.** וקתני שאין האב מיפר אלא הבעל: **הא תניא חדא זימנא.** בהך פירקין גופיה: **בוגרת ששהתה י"ב חדש.** משנתארסה ר' אליעזר אומר הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר דכמאן שנכנסה ברשותו דמי. ואמרינן עלה הא גופא קשיא אמרת הבוגרת ששהתה י"ב חדש והלא דין שלה ל' יום דהכי תנן במסכת כתובות (דף מז.) נותנין לבתולה שנים עשר חדש לפרנס עצמה לקנות מלבושים ותכשיטין לצורך נישואין משתבעה הבעל להינשא ולאלמנה ולבוגרת ל' יום דבוגרת אית לה מלבושין ותכשיטין והכי נמי לאלמנה ואית להו רווחא טובא בשלשים יום וכולן אם הגיע זמנן כו' אלמא דבוגרת לא בעינן י"ב חדש: **תני בוגרת וכו'.** הלי כי דיניה והאי כי דיניה יפר ומתני' דקתני שהבעל מיפר בבגר שלשים יום שתבעה לפרנס את עצמה הוא דקאמר: **מ"מ קשיא.** דתרי זימני למה לי למתני דהבעל מיפר בבגר: **איצטריך אימא בוו דוקא.** דהך רישא דמתני' (ו) קתני דהבעל מיפר דוקא קתני לה ובוגרת ושששתה גרלא נסבא משום איפלוגי ר"א ורבנן: **ואיצטריך אימא בוגרת.** דקתני בסיפא בפלוגתא דר"א ורבנן הוי דוקא והא דקתני שהבעל מיפר לאו דוקא: **אלא איידי דנסיב רישא בזה יפה לה האב.** (ז) איצטריך לה למיתני נסיב סיפא בזה יפה כח הבעל: מתני'

אילימא דקשיא בשהיא נערה ובגרה. וכיון דפקע כח האב מיפר האלמנה לבדו: מיתה מוציאה מרשות האב. דאין לה שלטון לארוסה: **אלא** שקדשה בשהיא בוגרת ואח"ב הגיע זמן. אע"פ שלא נכנסה לרשותו: **הא נמי תנינא.** דאלמנתא דר"א ורבנן היא ומתני' מינה אמרת הבוגרת ושששתה י"ב חדש משמע ליה פי' דמתניתין הכי הבוגרת וקטנה ששהתה וכל אחת מהן ששהתה י"ב חדש דע"כ י"ב חדש קאי נמי אבוגרת דאם לא כן לא פי' שיעור שהייתה ולאלמנה לא מצית למימר דלא גריעא מאלמנה דבעית ל' יום ופרכינן בוגרת שנתקדשה למה לה י"ב חדש משום דרב הונא איתותב התם דלכתי לה רב הונא בפרק אף על פי הבוגרת ששהתה ל' יום וקטנה ששהתה י"ב חדש משום דרב הונא איתותב התם הלכך מנאי ליה לפרש י"ב חדש אבוגרת קאי: ומשני תני בוגרת ששהתה י"ב חדש.

(כתובות סט), ובוגרת נמי לריב' י"ב חדש ומאי פריך, וי"ל דתני' התם בוגרת שעברה י"ב חדש בבגרותה ונתקדשה נותני' לה שלשים יום כאלמנה (אין נותני' לה י"ב חדש' אחר שנתקדשה כשהיא בוגרת), אחר ששהתה י"ב חדש' משבגרה ונתקדשה קאמר מתני' אחר שלשים הבעל מפר, ומ"מ עדיפא ליה לאוקומי למתני' כשנתקדשה כשהיא בוגרת דאיכא צריכה תביעה, דאלו נערה או נתקדשה כשהיא נערה בעי תביעה, ואחר התביעה נותני' לה י"ב חדש: ומשני בוגרת קתני. כלו' ודאי מתני' דבוגרת דהכא עיקר דיפה כח בעל מכח אב, ובוגרת דלקמן משו' דבעי איפלוגי [וכו']: **ואי בע' אימא בוגרת דווקא.** הך דלקמן דווקא, והך דהכא אחידי דנסיב רישא בשיפה כח אב נסיב [סיפא] יפה כח בעל בהגיע זמן דבוגרת:

בוי"ו וס"פ בוגרת ששהתה י"ב חדש בבגרותה ואלמנה שנתקדשה לכל אחת מהן נותנין שלשים יום ומכל מקום קשה דבוגרת תניא ומשני דרישא דוקא ולא קתני סיפא אלא לאשמועינן פלוגתא דרבנן ג"כ סיפא דוקא ורישא אגב גרלא נסבא:

בה א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' כו סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ט:

תוספות

אף קודם הויה שנייה. אחר מיתת הבעל דאשו' מפר האב לחודיה: נדרי' שלא נראו לארום ראשו'. שלא שמע אותם, אבל בנדרי' ששמע ומת לא: **מבנעוריה בית אביה נפקא.** כלו' הך דרשא דהיו תהיה לא אצטרי' לנדרי' דלא נראו, דמבנעוריה שמעי' שפיר דאב לחודיה מפר וכי אצטרי' לנדרי' שנראו לארום לאשו': חיבי דמי. שהבעל מפר בבגר: מיתה. משמע האב: ובגרות מוציאה מרשות **אב.** דכתי' בנעוריה: **אלא בשקדשה בשהיא בוגרת.** פי' והגיע זמן בבגר' כב הוגה בפ' אע"פ (כתובות מ:) בגרה יום אחד ונתקדשה מותר' לה שלשה יום כאלמנה ומייב' לארום במזונותיה [לכן] מפר לה נדריה, אבל לא מצי למימר כשהיא נערה דא"כ מיבעי' י"ב חדשי' כשאר הגעת זמן דהכי מפרש' לה פ' אע"פ (סט), וה"ר (אי') [נמי] בכל הגעת זמן דאשר [נשוי שייך] למיתני יפר כח הבעל מכח האב אלא משום דלא פסיק ליה כולי האי [בשאר נשוי] דבעי תביעה ואחר התביעה א"כ חדשי' לכך נקט בגר דלאחר שלשי' יום [בלא תביעה] הוי הגעת זמן ומפר לה: **ופריך הא תנינא חדא זמנא.** פי' דין דהגעת [זמן לקמן בסמוך] (עג:) בבוגרת ששהתה [וכו'] ר' אליעזר [אומר] יפר, ומ' לי למיתני דין [דבוגרת] בהגיע זמן, הכא ולקמן: **היא גופא קשי'.** תלמודא מהדר לתרוצי הך מתני' דלקמן, וה"ג אמרת בבוגרת ששהתה י"ב חדש, תרתי, בוגרת למה לי י"ב חודש, בוגרת בשלשי' יום סגי, [וה"פ], תרתי בתמיה, בוגרת למ' לי דתנן י"ב חדש, הא אפי' נערה, וע' פרי' קונ' אחרים' י"ב חדש ל"ל דנקט בבוגרת, בשלשי' יום סגי, דל' רב הונא פ' אע"פ (כתובות מ:) בגרה יום אחד ונתקדשה מותר' [לה] שלשי' יום, ומשני תני בוגרת ששהתה י"ב חדש, ואפי' נער': מ"מ קשי'. למ' לי מתני' דהגיע זמן דבוגרת הא תנינא לקמן (עג:). וא"ת הא איתותב רב הונא התם (כתובות סט), ובוגרת נמי לריב' י"ב חדש ומאי פריך, וי"ל דתני' התם בוגרת שעברה י"ב חדש בבגרותה ונתקדשה נותני' לה שלשי' יום כאלמנה (אין נותני' לה י"ב חדש' אחר שנתקדשה כשהיא בוגרת), אחר ששהתה י"ב חדש' משבגרה ונתקדשה קאמר מתני' אחר שלשי' הבעל מפר, ומ"מ עדיפא ליה לאוקומי למתני' כשנתקדשה כשהיא בוגרת דאיכא צריכה תביעה, דאלו נערה או נתקדשה כשהיא נערה בעי תביעה, ואחר התביעה נותני' לה י"ב חדש: ומשני בוגרת קתני. כלו' ודאי מתני' דבוגרת דהכא עיקר דיפה כח בעל מכח אב, ובוגרת דלקמן משו' דבעי איפלוגי [וכו']: **ואי בע' אימא בוגרת דווקא.** הך דלקמן דווקא, והך דהכא אחידי דנסיב רישא בשיפה כח אב נסיב [סיפא] יפה כח בעל בהגיע זמן דבוגרת:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואימא ה"מ: (ב) שם מיתה מוציאה מרשות **אב** וכגרות מוליאה: (ג) רש"י ד"ה מקיש וכו' כלומר בשמת אדום הראשון: (ד) ד"ה הי מילי וכו' דאשון שלא שמע כל"ל ותיבת לי מעתק: (ה) ד"ה מבנעוריה וכו' מיפר לחודיה אפילו בנדרים שנראו לארוס לשון אחר בנדרים שלא נראו וכו' דהויה דאשונה אבל בנדרים כל"ל ותיבות פי' אחר נמחק: (ו) ד"ה אינפא אימא בוו וכו' דקתני דהבעל וכו' ושהתה אגב גרלא: (ז) ד"ה אלא וכו' דאיצטריך:

מוסף רש"י

שלא נראו לארוס. שנדרה תחת האדום ולא שמע ומת שמפר האב לחודיה, **אבל נדרים שנראו.** שנדרה תחת האדום והסר ומת ואחר כך שמע האב, הו לא מצי מיפר אב לחודיה עד שתתארס ואביה ובעלה מפירין נדריה (ראמ"ה בשמו). **מבנעוריה בית אביה נפקא.** דכל זמן שהיא בנעוריה שייכא בתר אביה, ומה לי לאקושי ההויות לחדדי, אלא ש"מ דאפילו נראו לארוס אב מיפר לחודיה (שם).

פירוש הרא"ש

מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה. אב מיפר לחודיה דכתיב ואסרה אסר בבית אביה והיא אביה לותה: **אף** קודם הויה שניה. אחר מיתת הארוס: בנדרים שלא נראו לארוס. שלא שמעם הארוס ולא נראו לספר: **מבנעוריה בית אביה נפקא.** דמשמע כל ימי נעוריה היא בבית אביה כל זמן שאין רשות אחר שולט עליה וכל הפסות בנדרים שלא נראו לארוס וכי איצטריך לה דאיירי בנדר דמשמע ליה דאיירי קודם שתכנס לרשותו:

מקיש קודמי הויה שניה. כלומר שדין שניה כדין ראשונה מה קודמי ראשונה אב מיפר לחודיה אף קודמי שניה נמי לאחר מיתת הבעל אב מיפר לחודיה: **אימא ה"מ בנדרים שלא נראו לארום.** דומיא דקודמי הויה ראשונה שלא נראו לארום כלל אבל בנדרים שנראו לארום כלומר ששמע אותם קודם שמת לעולם אימא לך דלא מצי מיפר: **ומהדרינן ליה בנדרים שלא נראו לארום מבנעוריה בית אביה נפקא.** כיון דלא זכה בהן ארום כלל והיקשא לנדרים שנראו לארום איצטריך דאב לחודיה מיפר מיהו דוקא בשלא נתארסה אבל נתארסה הא תניא לקמן (דף עא.) בהדיא דאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה משום דלא דמי לקודמי הויה ראשונה: **היכי דמי.** שהבעל מיפר בבגר: **מכדי מיפר מוליאה מרשות אב.** דכיון שמת פקע זכותיה ולא מצי להורישו לבניו. ונפקא לן מדכתיב והתנחלתם אותם לבניכם[ג] ולא זכות בנותיכם לבניכם בפ' נערה שנתפתתה (כתובות מג.): **ובגרות מוליאה מרשות אב.** דכתיב[ד] בנעוריה בית אביה ולא בוגרת: **אף בגרות לא נתרוקנה רשות לבעל.** כיון דחל עליה [רשות האב] מקמי בגרות דהא כשקדשה נערה הות: **אלא שקדשה כשהיא בוגרת.** ובעית למימר דכיון שאין עליה רשות אב כל שהגיע זמן שנתנו לו חכמים לארוס וארוסה לפרנס את עצמן כיון דמכאן ואילך בעל חייב במזונותיה כדאי' בפ' אע"פ (סט ז.) יפר: **הא תניא חדא זמנא.** בהאי פירקא ותרתי למה לי. ומקמי דאסיק ליה לקושיא דייק בהך מתני' בתרייתא ומפרש לה למה לי שנים עשר חדש בשלשים שני לה דרב הונא הכי ס"ל בפרק אע"פ (סט) שלא פסקו חכמים לבוגרת אלא שלשים יום ומכאן ואילך הבעל חייב במזונותיה והיכי דרב הונא איתותב התם מיהו אתם נמי מסקינן דכל שעברו עליה י"ב חדש משבגרה אם נתקדשה לאחר מיכן אין לה אלא ג' יום ולא משכחת לה שיהו לה י"ב חדש אלא בנתקדשה ביום שהתחילה ליבגר ומש"ה מקשה היכי פסיק ותני בוגרת ששהתה שנים עשר חדש דבוגרת אין לה זמן קצוב שאי אפשר לפחות ממנו אלא שלשים יום אבל לא משכחת לה כל שקדשה כשהיא בוגרת שתהא צריכה י"ב חדש אלא כשנתקדשה ביום ראשון לבגרותה ומשום הא אינפא דחיקא לא הוה ליה למתני בבוגרת י"ב חדש. ומפרקינן תני בוגרת ושששתה י"ב חדש כלומר בוגרת כדיה שזמנה בחסר ויתר כדכתיבנא והנערה ששהתה זמן הקצוב לה דהייתו שנים עשר חדש הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר: **מכל מקום קשיא.** תרתי בוגרת למה לי: **איצטריך אימא.** בוגרת דהכא דוקא והאי דקתני לה התם משום דצבי אפלוגי ר"א ורבנן ומש"ה הדר ותנא לה לאשמועינן דלאו דברי הכל היא. וקשה בעיני ליישב דגמרא דקאמר בוגרת דהכא דוקא דאדרבה משכח בתרייתא דוקא ולגופה איצטריך לאשמועינן דלא נסמוך אסתמא קמא דהוא ליה סתם ואח"כ מחלוקת וג"ל דכי קאמר בוגרת דהכא דוקא לאו דוקא אלא לומר מתני' בתרייתא בתר קמייתא גרירא דלא אתחיל בה תנא לאשמועינן דינא דבוגרת אלא בהאי מתני' קמייתא ובתר הכי באידך מתני' קמ"ל דלא נסמוך אסתמא קמא דלאו דברי הכל היא: **ואיצטריך אימא בוגרת דהתם דוקא.** דהתם הוא שהתחיל התנא להשמיענו דין בוגרת דמתניתין קמייתא אין תורת סתם עליה אלא אחידי דנסיב רישא בזו יפה כח האב מכח הבעל נקט נמי אגיבא דחד תנא דבדבר אחר יפה כח הבעל מכח האב: מתני'

אילימא דקשיא בשהיא נערה ובגרה. וכיון דפקע כח האב מיפר הארוס לבדו: מיתה מוציאה מרשות האב. דאין לה שלטון לארוסה: **אלא** שקדשה בשהיא בוגרת ואח"ב הגיע זמן. אע"פ שלא נכנסה לרשותו: **הא נמי תנינא.** דאלמנתא דר"א ורבנן היא ומתני' מינה אמרת הבוגרת ושששתה י"ב חדש משמע ליה פי' דמתניתין הכי הבוגרת וקטנה ששהתה וכל אחת מהן ששהתה י"ב חדש דע"כ י"ב חדש קאי נמי אבוגרת דאם לא כן לא פי' שיעור שהייתה ולאלמנה לא מצית למימר דלא גריעא מאלמנה דבעית ל' יום ופרכינן בוגרת שנתקדשה למה לה י"ב חדש משנתקדשה ולא בעי בתולה דתמיר לה רב הונא בפרק אף על פי הבוגרת ששהתה ל' יום וקטנה ששהתה י"ב חדש משום דרב הונא איתותב התם הלכך מנאי ליה לפרש י"ב חדש אבוגרת קאי: ומשני תני בוגרת ששהתה י"ב חדש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מתני' אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. אפי' מה שנדרה באירוסי ראשון: **לרשות עצמה.** שלא ניסת לאחד מהן או שלא בגרה בתוך הזמן אביה ובעלה כו': **גמ' [ונדריה עליה].** קרא ימירא הוא דלא איצטריך למיכתב דליכתוב רחמנא ואם היו מהיה לאיש ונדריה

מתני' [1]נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום נתארסה בו ביום אפי' למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה (מ) [2]זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה: **גמ'** מנלן דארוס אחרון מיפר נדרים שנראו לארוס ראשון אמר שמואל אמר קרא [1]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה נדרים שהיו עליה כבר דלמא הני מילי שלא נראו לארוס ראשון אבל נדרים שנראו לארוס ראשון לא מצי מיפר ארוס אחרון עליה קרא יתירא הוא: תניא כוותיה דשמואל [3]נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה כיצד [3]שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום ואפי' מאה פעמים אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה [3]שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל חוזר האב ומפר חלקו של בעל [7]א"ר נתן הן הן דברי בית שמאי אבל בית הלל אומרים [3]אין יכול להפר במאי פליגי בית

מתני' נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום אפי' למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. דאפילו כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. דמדקתני נתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום על כרחך בשמע עסקינן דאי לא בו ביום למה לי ונהי דאיכא לדמויי דלמא מתני' בשמע אב ומש"ה קתני בו ביום אבל שמע ארוס לעולם אימא לך דארוס אחרון לא מצי מפר אפ"ה שמואל קיבלה מרבו דכי תנא בו ביום משום שמיעת ארוס תנא ליה. ומש"ה אמר מנה"מ דהאי מנא ה"מ לאו הש"ס קאמר ליה אלא כולה מדברי שמואל היא וכאילו אמר הכי אמר שמואל מנא הני מילי דארוס אחרון מפר נדרים שנראו לראשון ולכותה בריש פרק אלו מציאות (ב"מ כא.) גבי פירות מפוזרים וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות ומוכח התם דרבי יצחק גופיה בעי לה. ושמעתא נמי מוכחא דדינא גופיה שמואל הוא דקאמר ליה דשמע בעלה והיפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל וחזר האב ומיפר חלקו של בעל אינו הפרה עד שיכולו חלק הפרתו והפרת בעל בנת אחת והכא קאמרי ב"ה אינו יכול להפר כלל בלא ארוס אחרון אלא הכא בהא קמיפלגי דהוו נדרים שנראו לארוס דקתני שמע בעלה והפר לה הכא קאמרי ב"ש

דשמע אב עסקינן ומש"ה מסייעי ליה מברייתא דליכא לדמויי: **ודלמא ה"מ בנדרים שלא נראו לארוס ראשון.** שלא שמע אותם. אבל בנדרים שנראו לארוס ראשון לא מצי מפר ארוס אחרון דכיון דנראו לראשון לא נתרוקנה רשות לארוס אחרון אלא לאב כדמוכח לעיל (דף ע:) מהקישא דהויות הילכך נימא דלנדרים שנראו לארוס ראשון ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי ומפר אב א"נ נימא דכיון דאיכא ארוס ולא מצי מפר אב נמי לא מצי מפר דבמקום ארוס אב לא מפר לחודיה: **עליה קרא יתירא הוא.** לומר כל נדרים שעליה ואפי' נראו לארוס ראשון: **תניא בוותיה דשמואל.** דאפילו נדרים שנראו לארוס ראשון מצי מפר ארוס אחרון: **שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום.** משמ"ה קתני בו ביום דאי נתארסה ביום שלאחריו כיון דכשמת בעל נתרוקנה רשות לאב ולא הפר בו ביום קיימיה לנדרייה: **אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה.** פירשו קצת הראשונים ז"ל דהך בנא קמייתא דברי הכל היא דפלוגתא דב"ש וב"ה בתרך בנא בלחוד היא. ומתיהני לב"ה דסבירא להו מקנא קנים כיון דשמע אביה והפר לה ואיקנים ליה האי נדרא דאכתי איתיה לאב ולא בטלה לה הפרה דיליה היכי מצו אב וארוס אחרון להפר דהא אמרי ב"ה בההיא דלעיל [פט.] דשמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת דאין האב יכול להפר ובכי האי גוונא לא אמרי' מת הבעל נתרוקנה רשות לאב משום דכיון דאיקנים ליה נדרא לא חשיבא להורישו לאב וב"ג כי איכא אב וארוס אחרון מאי שנא. ונראה בעיני לפי דבריהם ז"ל דהיינו טעמא משום דלעיל דאיכא שינוי רשות דמנתיק ליה האי נדרא מארוס לאב כל היכא דקנים ליה לא מצי מנתיק אבל הכא דאיכא ארוס אחרון אחרון חזיק ליה להאי ארוס אחרון כגברעיה דראשון וכיון דמארוס לארוס קאתי אע"ג דאקנים ליה נדרא מצי אב ובעל להפר דכי ה"ג לאו איתמוקי הוא: **שמע בעלה והפר לה.** הך בנא נמי בנתארסה מיירי דבגוונא דרישא קיימא ולא מפלגא בהדי רישא אלא דברישא הפר אב והכא הפר בעל: **חוזר האב ומפר חלקו של בעל.** דאב דאורייתא מצי מפר אע"פ שנתארסה לאחר שנחלקו של אב [8]בלא הפרה לא פקע וחלקו של בעל הוא דאיצטריך ליה לאשמועינן דאע"ג דבעל כבר הפר חלקו אפ"ה חוזר האב ומפר אף אותו חלק עצמו של בעל משום דכי מיית ליה בעל בטלה הפרה דיליה: **אבל ב"ה אומרים אין יכול להפר.** אב בלא ארוס אחרון. ואמרינן במאי קמיפלגי ב"ש סברי בנדרים נמי שנראו לארוס נתרוקנה רשות לאב ומש"ה כיון דלגבי האי נדר ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי וכדמפרש בסמוך אב מצי מפר דלא תימא נהי דארוס אחרון כמאן דליתי' דמי מיהו כי נתרוקנה רשות דארוס ראשון לאב דוקא בנדרי שלא נראו לארוס ראשון אבל נראו לא דליתיה אלא אפי' נראו לו נמי נתרוקנה

[1] א מתי' פי"ח מהל' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף יג וסעי' ח יח יט וש"ס:

[2] ב מתי' שם הל' יד וסמג שם טוש"ע שם סעיף טז:

[3] ג מתי' שם הל' יט טוש"ע שם סעיף יא וש"ס:

תוספות

מתני' [נדרה] והיא ארוסה ונתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום. שנדרה: אביה ובעלה האחרון מפירי' נדריה. דבעל דהיינו ארוס מפר בקודמין בשותפות דאב כדדרשי' בריש פרקי' (לעיל סז.) ודווקא נקט נתגרשה בו ביום שנדרה, דמיירי שמע בעלה נדרה, ואם נתגרשה למחר הרי קיים הבעל ושוב לא יוכל אב להפר: כל שלא יצאה לרשות עצמה. דהיינו אז ביטולא' אז בגר: אב ובעל מפרי'. בשותפות: גמ' מנא ה"מ דארוס אחרון מפר נדרי' שנראו לארוס ראשון. דהיינו נדרי' שמע ארוס ראשון, דמדקתני ונתקדשה בו ביום ונתגרשה בו ביום אלמא שמע הבעל, דאי לאו דנתגרשה בו ביום ה"ל קיים הבעל, דאי לא שמע הבעל אפי' נתגרשה ביום שלאחריו נמי: א' שמואל א' קרא ואם היו תהיה ונדרייה עליה כבר ודיילמא. בנדרי' שלא שמע ארוס ראשון: עליה קרא יתירא. למדרש מיני' נראו לארוס ראשון: תניא בוותי' דשמואל. דסבר דארוס שני מפר נדרי' שנראו לארוס ראשון, ואי [קשיא] ליטייעי' ממתני' דקתני ונתגרשה בו ביום, כדפי' (לעיל ד"ה גמ' מנא ה"מ). משו' דאיכ' לדמויי כדדאמי קמן (שב.) בלא שמע ארוס ראשון, וכי נקט בו ביום לענין אב, ושמע אב, ואם נתגרשה [ביום] שלאחריו הרי קיים האב ושוב לא יוכל להפר. והא דא' תלמודא אמתני' [מנא ה"מ] דארוס אחרון מפר נדרי' שנראו לארוס ראשון, ודאי לאו ממשמעו' [דמתני' הא איכא] לדמויי כדפי', אלא שמואל נקט בו ביום דאפילו נראו לארוס ראשון מפר, [ויקיש ליה] דנקט בו ביום משום דשמע ארוס ראשון, ומנא ה"מ דקא' תלמוד' שמואל גופיה היה שואל ומשיב קב, כמו שפי' פ' אלו מציאות (ב"מ כא.), וכמה ממילתא דשמואל היא כדאיתא בריש פרק אלו מציאות [ב"מ כא.] וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות, דר' יצחק קב בד' אמות כדמוכח התם דר' יצחק גופיה בעי לה. ושמעתא נמי מוכחא דדינא גופיה שמואל הוא דקאמר ליה דשמע בעלה והיפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל וחזר האב ומיפר חלקו של בעל אינו הפרה עד שיכולו חלק הפרתו והפרת בעל בנת אחת והכא קאמרי ב"ה אינו יכול להפר כלל בלא ארוס אחרון אלא הכא בהא קמיפלגי דהוו נדרים שנראו לארוס דקתני שמע בעלה והפר לה הכא קאמרי ב"ש דשמע אב עסקינן ומש"ה מסייעי ליה מברייתא דליכא לדמויי: ודלמא ה"מ בנדרים שלא נראו לארוס ראשון. שלא שמע אותם. אבל בנדרים שנראו לארוס ראשון לא מצי מפר ארוס אחרון דכיון דנראו לראשון לא נתרוקנה רשות לארוס אחרון אלא לאב כדמוכח לעיל (דף ע:) מהקישא דהויות הילכך נימא דלנדרים שנראו לארוס ראשון ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי ומפר אב א"נ נימא דכיון דאיכא ארוס ולא מצי מפר אב נמי לא מצי מפר דבמקום ארוס אב לא מפר לחודיה: עליה קרא יתירא הוא. לומר כל נדרים שעליה ואפי' נראו לארוס ראשון: תניא בוותיה דשמואל. דאפילו נדרים שנראו לארוס ראשון מצי מפר ארוס אחרון: שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום. משמ"ה קתני בו ביום דאי נתארסה ביום שלאחריו כיון דכשמת בעל נתרוקנה רשות לאב ולא הפר בו ביום קיימיה לנדרייה: אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. דאפילו כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. דמדקתני נתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום על כרחך בשמע עסקינן דאי לא בו ביום למה לי ונהי דאיכא לדמויי דלמא מתני' בשמע אב ומש"ה קתני בו ביום אבל שמע ארוס לעולם אימא לך דארוס אחרון לא מצי מפר אפ"ה שמואל קיבלה מרבו דכי תנא בו ביום משום שמיעת ארוס תנא ליה. ומש"ה אמר מנה"מ דהאי מנא ה"מ לאו הש"ס קאמר ליה אלא כולה מדברי שמואל היא וכאילו אמר הכי אמר שמואל מנא הני מילי דארוס אחרון מפר נדרים שנראו לראשון ולכותה בריש פרק אלו מציאות (ב"מ כא.) גבי פירות מפוזרים וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות ומוכח התם דרבי

נתרוקנה רשות לאב ומש"ה נהי דהכא נראו לארוס ראשון והפרה דיליה כמאן דליתא דמיא דמרי מיית ליה בטלה לה אפ"ה כיון דארוס אחרון לגבי האי נדרא כמאן דליתיה דמי מטעמא דגפרא בסמוך מצי אב מיפר: **ומיגו** גייז. לא הבנתי דברי הראשונים בזה אמאי מצי מפר אב לחודיה לבית שמאי דאמרי מיגז גייז טפי מב"ה דאמרי מיקלם קלים ועוד דאפי' אמרת מיגז גייז מ"מ מכי מיית ליה בעל תברים לגזזיה דהתניא בברייתא לעיל (דף סח:) שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא ששניו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל ואם איתא דהפרה לאב כדקיימא קיימא אמאי לא מצי מיפר בעל לאחר מיתת אב דנהי דלא נתרוקנה לו רשות אב אפ"ה אב גיין דליה ובעל גיין דיליה אלא מאי אית לך למימר דנהי דמיגז גייז אפ"ה כי מיית ליה אשתקלא ליה גזזיה דיליה וה"נ מאי שנא. וי"ל דהיינו טעמא משום דלב"ש דסבירא להו מיגז גייז כיון דכי הפר בעל אבטיל ליה פלגיה דנדרא לגמרי הרי מעשה שלו נגמר ואשתקל ליה ארוס לגמרי ונהי דכי מת ארוס בטלה לה הפרה דיליה מיהו מכיון דאשתקל ליה ארוס מהכא ותו לא חזי האי נדרא לארוס כלל קם ליה אב בלא ארוס והא פשטינן לעיל [ע.] דכל היכא דליכא ארוס אב מיפר דמקיים קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה אבל בההיא דלעיל דשמע אביה והפר לה אפי' אמרת דלמ"ד דמיגז גייז אשתקל ליה אב אפ"ה כי מת בטלה ליה הפרה דיליה וקם ליה ארוס לחודיה בלא אב ולא מצי מיפר היינו טעמייהו דב"ש דאמרי דאב מצי מיפר הכא בלא ארוס אחרון. וב"ה סברי אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה דאין האב יכול להפר לבדו משום דלאו מיגז גייז דכשהפר בעל לא אשתקל פלגא דנדרא אלא כוליה נדרא הוא דאיקלים ולקישותא לאו מעשה גמור הוא ומש"ה לא חייל כלל עד דמצטרף ליה קלישות דאידך הלכך כל זמן שלא הפר האב לא אשתליף ליה ארוס מהאי נדרא ומש"ה זכי ליה ארוס אחרון. זהו מה שנראה בעיני בזה. אלא שעדיין קשה לי למה לן למימר בטעמייהו דב"ש בנדרים ממי שנראו לארוס אחרון דכיון דלב"ש ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי כ"ע מודו דאפי' נדרים שנראו לארוס אחרון כל היכא דליתיה לארוס אחרון מתרוקנה רשות לאב [ע:] ממי אליבא דכ"ע אמרינן ואימא ה"מ בנדרים שלא נראו לארוס אבל בנדרים שנראו לארוס לא מצי מיפר אב ומסקי' דליתא אלמא כ"ע מודו דנתרוקנה רשות לאב אפי' בנדרים שנראו לארוס ואמאי איצטריכינן למימר הכא הכי אליבא דב"ש. ואפשר דהכי קאמרינן נהי דהכא איכא תרתי חדא דנראו לארוס ראשון ועוד דאיכא ממי ארוס אחרון וס"ד כיון דזכה בהן ארוס ראשון לא נתרוקנה בהם רשות לאב כל היכא דאיכא ארוס אחרון משום דאחרון כרעיה דראשון הוה בנדרים שזכה בהן ראשון דנהי דארוס אשתקל ליה מיהו כיון דאיתיה מעכב עליה דאב דאיהו ממי לא ליפר קמ"ל דליתיה. מיהו כי קאמר ליתנא דממי לאו למימרא דהיכא דלא נראו אמרי' טפי דאב מיפר דאדרבה כי לא נראו לארוס ראשון לא נתרוקנה רשות לאב אלא משום דלענין זכיה דארוס עדיף נראו מלא נראו וכיון דעדיפא זכיה דארוס איכא למימר דאב לא מיפר וכדאמרי' לעיל ואימא ה"מ בנדרים שלא נראו לאבל לא מצי מיפר אב קאמר ממי דהכא משום הפרה דבעל הוא דגרע דייניה דארוס ולא משום נראו דלעולם זכיה דארוס עדיפא טפי בנראו מלא נראו. ואם תרצה תפרש דמשום לתא דהיכא דליכא ארוס אחרון נקט ממי כיון [ב] דבאיכא ארוס אחרון נראו רבותא הוא כדכתיבנא כנ"ל. ומייתי מהך ברייתא תניא ממי הכי לשמואל משום דב"ש הא אמרי דאב וארוס אחרון מפירין נדריה שנראו לארוס ראשון ואפי' ב"ש ממי לא פליגי אלא בששמע בעלה והפר לה אבל שמע ולא הפר כולי עלמא מודו דאב וארוס אחרון מפירין נדריה. זהו מה שנ"ל בשמועה זו על דרך קצת הראשונים ז"ל. אבל בתוספות פירשו דכי אמרי' ש"ר נתן הן הן דברי ב"ש אתרי בני דברייתא קאי הן הן דברי ב"ש בריש דאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה משום דכיון דאב מיגז גייז אידך פלגא דנדר חשיב ליה לרוארוש לארוס אחרון בהדי אב ובסיפא ממי אמרי' דחזר האב ומיפר חלקו של בעל משום דס"ל דנדריה שנראו לארוס נתרוקנה רשות לאב ולא לארוס אחרון משום דסבירא להו דארוס אחרון כראשון כי היכי דארוס ראשון אינו מיפר אלא נדריה שלא נראו לשום ארוס ה"נ ארוס אחרון דכיון שנראו לארוס ראשון כי מורית תו ומיגז גייז יהיב טעמא למאי דאמרי' בריש דאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה דמשום דמיגז גייז הוא דאמר דמנו תרוייהו להפר דאי מקלים קלים כיון דאיקלים ליה נדר לא חשיב למזכי ביה ארוס אחרון בהדי אב והן הן דברי ב"ש וטעמן. אבל ב"ה אומרים אין יכול להפר בני פליגי ואין יכול להפר כסבריהו דב"ש הוא דאמרי ב"ה אין בריש אין בסיפא מיהו הא כדאיתא והא כדאיתא דבריש אבל ב"ה אפילו אב בהדי בעל אין יכולין להפר כלל משום דכי הפר אב לאו מיגז גייז אלא מקלם קלים וכיון דאיקלים לא חשיב למזכי ביה ארוס בהדי אב והיינו טעמייהו במאי דפליגי בריש ובסיפא ממי פליגי אדב"ש דאין אב לבדו יכול להפר דקאמרת דאפי' בנדרים שנראו לארוס ראשון זכי בהו ארוס אחרון וכי אמרי' וב"ה סברי אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה יהבינן טעמא למאי דפליגי אסיפא וכי אמרי' ולאו מיגז גייז יהבינן טעמא למאי דפליגי בריש ומסיפא מייתי תניא ממי הכי מדב"ה לשמואל בלחוד זהו פירושם ז"ל. ולהאי פירושא לא אתי לי שפיר ליתנא דבנדרים ממי וכו' ואפשר דה"ק בנדרים שנעשו בראשת ארוס ראשון ונראו לו ממי שכל כך זכה בהן ארוס ראשון עד שנראו לו בכי האי גוונא לאב הוא מורים אותן ולא לארוס והיינו ליתנא דבנדרים ממי ועדיין לא"ע: **איבעיא להו גירושין בשפיקה דמיין או בהקמה דמיין.** משום דכיון דידע ארוס דלבתר גירושין לא מצי מיפר וכלא הפר קודם גירושין כמאן דאוקמה לנדרא דמי כי היכי דאמרי' דמכי לא הפר ביום שמועה כמאן דאוקמיה דמי: **דגון דנדרא ושמע בעלה וגרשה.** האי בעלה דקאמרי ארוס דוקא הוא דאי בנשואה אפילו תמצא לומר דגירושין כשתיקה דמיין היכי מצי מיפר אי בשחזרה ונשאת אין הבעל מיפר בקודמין ואי דאהדרה באירוסין בלחוד כיון דארוס אינו מיפר אלא בשותפות והכא ליכא אב דכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה אפי' תמצא לומר כשתיקה דמיא לא מצי מיפר אלא ודאי באירוסה עסקינן: **ואהדרה ביומיה.** להכי נקט ביומיה דאי אהדרה למחר פשיטא דלא מצי מיפר כיון שעבר יומו של שמיעה ואע"ג דבסוף יומא ליתיה ברשותיה דבעל.

ב"ש נתרוקנה רשות לאב ולריך להפר שניהן בבת אחת (ג) של אותו ושל בעל והתם הוויין נדרים שלא נראו לבעל כדקתני שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע והתם קאמרי ב"ש מיגז גייז דהואיל והפר האב כבר לא אצטריך ליה להפר אלא חלקו של בעל וב"ה סברי (ג) נדרים שנראו לארוס ראשון הכא אביה ובעלה מפירין נדריה דהאב אינו מיפר אלא עם ארוס אחרון אבל התם דהוויין נדרים שלא נראו לארוס לא מיגז גייז אלא מיקלם קלים ומיפר חלקו והחלק הבעל:

בית שמאי סברי נדרים נמי (ה) שראוי לארוס נתרוקנה רשות לאב (ו) ומיגז גייז בית הלל סברי אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה ולא מיגז גייז: אביבעיא להו גירושין כשתיקה דמיא או בהקמה דמיא למאי נפקא מינה כגון שנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה אי אמר מר כשתיקה דמי מצי מיפר לה ואי אמר מר בהקמה דמי לא מצי מיפר לה

ת"ש

מי

כב א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' י טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כ:

תוספות

במאי פליגי ב"ש סברי בנדרים שנראו לארוס ראשון נמי. דהיינו נמי היכא דשמע ארוס ראשון כמו שיפא דבו ביום כדפי' (לעיל ע"ח ד"ה ס"ג ענ"ה): דנתרוקנה רשות לאב. אי ליכא ארוס אחרון, ואי איכ' ארוס אחרון יפרו שניהם בשותפות: וב"ה סברי. לא אמרי' אביה ובעלה מפירי' נדריה ברישא כיון (דמיפר) [דהפר] אב בחזי ראשון ומקלם קלים לגוליה נדר, אלכך אין כח ביד ארוס ראשון להורים חלק מנדרה שנאמר לו להוריש לבני ולאב. ואית דגרסי בהן סיומא דברייתא שמע בעלה והפר לה ולא הספיק אב לשמוע עד שמת [הבעל] מחזר אב ומפר חלקו של בעל, ולא נהירא דמאי מ' מחזר אב הא עדיין לא הפר עד שמת, ותו חלקו שלו הל"ל, חלק עצמו הוא, לכך נראה דגרסי' שמע אביה, כדפי', וכן פי' ה"ר אליעזר דה"ג בתוספתא: הגהה. בפירושי' קדמוני גרים הכי סיפא דברייתא, שמע בעלה והפר ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל חוזר האב ומפר חלקו של בעל. ונראה לפ' שכשהבעל והאב קיים אם כל אחד מו' אני מפר את חלקי די בכך, אבל כאן נתבטלה הפרת הבעל, היין שאינו קיים בשעת גמר הפרה, וכן משמע בברייתא דלעיל (סח:), ולכך צריך האב שיאמר סתם מופר לך כל הנדר: אר"נ הן הן דברי ב"ש אבל ב"ה או' אינו יכול להפר. ולפי מאי דמסיק ואזיל ליה תלמודא דהך סיפא איירי בנתארסה לאחר כמו בריש, ולא פירשו האמנ, דאחריש סמיך, ובכא פליגי, ב"ש סברי כיון דנראו לארוס ראשון אינו מיפר אלא מפר אלא נתרוקנה לאב בלבד, וב"ה סברי אין האב יכול להפר אלא עם ארוס שני, והיינו תני' כותרי' דשמואל ממלתייהו דב"ה: **במאי פליגי ב"ש** סברי נדרים נמי שנראו לארוס נתרוקנה רשות לאב. פי' לאב לבדו בלא ארוס שני: ומיגז גייז. מלתא אחריתא היא, שבאני דברי' נחלקו ב"ש וב"ה, כלו' וסברי ב"ש מיגז גייז, ולענין ריש"א דהך מתניתא, וכדקתני בברייתא לעיל (סט.), דלב"ש משום דמיגז גייז האב שהפר וחלק אלם של בעל נאלר והאב יורשו ממנו: וב"ה **סברי אביה** ובעל מפירין. פי' נדרים שנראו לארוס ראשון אין האב מפר אלא עם שותפות ארוס אחרון: **ולאו** מיגז גייז. כלומ' ולענין שמע אביה והפר סברי ב"ה בברייתא דלעי' דאב מקלם קלים וחלק הבעל דבר מועט הוא ואין האב יורשו, אבל בסיפא שהפר הבעל לא שייך לומר דמקלם קלים שהרי נתבטלה הפרתו כשמת, ל"נ ממון שהאב מפר מלחק שלא הפר עדיין גם חלק הבעל יפר. מקדמוני', רבנו יונה, ע"כ ההגהה: **ושמע** בעלה וגרשה. בתוספה דווקא מיירי, כדמוכח קוגיא: **אי אמרת** גירושי' בשתיקה מצי מפר. פי' הבעל עם האב: גירושי' בהקמה **לא מצי** מפר. דלאחר שקיים לא מצי מפר:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' נדרים נמי שנראו לארוס: (ו) בא"ד בבת אחת שלו ושל בעל והתם כ"ל ושמע קאמרי ב"ש ומיגז גייז ותיבת והתם נמחק: (ג) בא"ד וב"ה סברי הכא דהוו נדרים שנראו לארוס ראשון אביה ובעלה כ"ל ותיבת הכא נמחק:

פירוש הרא"ש

ובסיפא לאב גרידא אף בנדרים שנראו לארוס דהכא אחייי בריש דבריית' כדפרישית וב"ה סברי אע"ג דאביה ובעלה מפירין נדריה הכא לא מיפר לא לחודיה משום דאב מקלם קלים חלק הבעל ול"ל הך גירסא לומר לי בחלא בבא שמע' פלוגתיה דב"ש וב"ה מה לי אב לחודיה ומה לי אב לחודיה וע"ק הא דקאמר וב"ש סברי בנדרים נמי שנראו לארוס נתרוקנה רשות לאב כיון דבהכי לא פליגי ב"ש וב"ה וע"ק אין שלריך לחלוק בבא אחת לשניהם ואין הלשון משמע כן וגראה דה"ג וכן נמצאת הגירסא בכל הספרים שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל חוזר האב ומיפר חלקו של בעל דכיון שלא הפר האב בחיי הבעל נתבטלה הפרת הבעל כיון שלא נגמרה ההפרה בחייו דפי' לעיל הלכך לריך האב לחזור ולהפר חלקו של בעל: א"ר נתן הן הן דברי ב"ש ובה"א אינו יכול להפר. ולפי מאי דאסיק ואזיל ס"ל לשס"ס דסיפא נמי בשנתארסה לאחר כמו בריש ומה שלא פירשו התנא משום דאריש הוא סמיך ובסא פליגי ב"ש סברי כיון שנראו לארוס ראשון לא מצי מיפר אלא נתרוקנה לאב בלבד וב"ה סברי אפילו נדרים שנראו לארוס ראשון אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה ואין האב יכול להפר לבדו והיינו תניא כותיה דשמואל ממילתיה דב"ה ומיגז גייז מילתא אחריתא היא ומפרש לה שבשני דברים נחלקו ב"ש וב"ה לומר וסברי מיגז גייז ולענין ריש"א דהך בריית' הוא דקתני אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה הן הן דברי ב"ש דסברי מיגז גייז אבל ב"ה סברי מיקלם קלים ואין האב ואארוס האחרון יורשין חלק ארוס הראשון אבל בסיפא לא שייך לומר מיקלם קלים כיון שהאב קיים כדפרישית וב"ה לעיל ואי מקשי לך אמאי נקט ומתארסה בו ביום כיון שלא הספיק הבעל לשמוע ולריך לפרש דבו ביום אמיתת הבעל קאי ולא היום הנדר ולריך האב להפר ביום מיתת הבעל דנתרוקנה רשות לאב ולגבי חלק הבעל הוה ליה ביום שמועה דעתה נתרוקנה לרשותו להפר לה: ושמע בעל וגירשה ואהדרה ביומיה. ובתוספה פירי דאין הבעל מיפר בקודמין דמסיקנא ולא אהדרה ממי הוה מצי למימר דאי כשתיקה דמי נתרוקנה רשות לאב ומיפר ואם אי דנקט ואהדרה לאשמועינן דוקא דאהדרה ביומיה אבל אם עבר היום לא מצי מיפר אפי' הוי גרושין כשתיקה אע"ג דלא היתה אתחזי בסוף היום ומיהו בירושלמי דפרקין לא משמע הכי דגרים בירושלמי גבי פלוגתא דרבי יוסי בר"י ורבנן אי הפרת נדרים הוא מעת לעת או עד שתחשך דוקא נשתתק וחזר לנדורו על דעתיה דרבי יוסי בר"י נתנגן לעולם הוא מיפר והולך עד שיחזור לנדורו לפני שקיעת החמה חזר לנדורו לפני שקיעת החמה שעה אחת שוב אינו יכול להפר אלמא שעות שאינן ראוי להפר אינן מן המנין:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אי רישא דוקא נסיב סיפא משום רישא. כלומר לא תקשה סיפא לרישא אע"ג דמרישא שמעינן דגירושין כהקמה דמו וכסיפא שמעינן דכשתיקה דמו לא קשיין אהדדי דאימא רישא דוקא דגירושין כי הקמה דמו והאי דלא תני סיפא (ב) שמע וגירשה משום דלא נסיב לה אלא משום רישא ותנא לא בעי לאוסופי מידי בסיפא טפי מרישא: **א"נ סיפא** (ג) **נמי דוקא.** דגירושין כשתיקה דמו: **הכא במאי עסקינן בשלא שמע ארוס ראשון.** קודם שגירשה ואהכי מצי מיפר ארוס אחרון הא לאו הכי לא דגירושין כי הקמה דמו: **מאי איריא.** אי נתארסה לאחר בו ביום דמצי למיפר לה: **אפילו לאחר מאה ימים נמי.** אם נתארסה לאחר ליסוי ארוס אחרון מיפר הואיל ולא נראו לארוס ראשון: **אין הכי נמי אלא הכ"ע בשלא שמע ארוס ראשון אבל שמע האב.** והואיל דבו ביום שמע צריך להפר בו ביום כדכתיב ביום שמעו: **הכא בנשואה עסקינן.** הא דקתני גירשה וחזירה כגון שנשאת ונדרה וגירשה ביום ששמע והחזירה בו ביום דעכשיו יצאה שעה אחת לרשות עצמה ואע"פ שהחזירה נעשית כנשואה לאחר דלא מצי מיפר דעכשיו הן קודמין כדתנן (לעיל דף עח.) זה הכלל כל שלא יצאת לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה הא יצאה לרשות עצמה אין מפירין משום דאין הבעל מיפר בקודמין:

מתני'

ת"ש [ו] אאימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל או שמע והפר או שמע ושתק ומת בו ביום ואי אמרת גירושין כשתיקה דמו ליתני נמי או שמע וגירש מדלא תני הכי ש"מ גירושין כהקמה דמו אימא סיפא [ז]אבל אם שמע וקיים או שמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר ואי אמרת גירושין כהקמה דמו ליתני [ח] ואם שמע וגירש אלא מדלא קתני הכי ש"מ גירושין כשתיקה דמו אלא [ט]מהא ליכא למשמע מיניה אי רישא דוקא נסיב סיפא משום רישא אי סיפא דוקא נסיב [י]רישא משום סיפא ת"ש נדרה והיא ארוסה ונתגרשה ונתארסה בו ביום אפילו למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה ש"מ גירושין כשתיקה דמו דאי כהקמה דמו מי מצי מיפר ארוס אחרון נידרי דאונים ארוס ראשון הב"ע [יא]בשלא שמע ארוס ראשון אי הכי מאי איריא בו ביום אפילו לאחר מאה ימים נמי כשלא שמע ארוס ושמע האב [יב]דבו ביום הוא דמצי מיפר אבל מכאן ואילך לא מצי מיפר תא שמע [יג] נדרה בו ביום גירשה והחזירה בו ביום אין יכול להפר שמע מינה גירושין כהקמה דמו אמרי הכא בנשואה עסקינן והיינו טעמא דאין יכול להפר משום [יד]דאין הבעל מיפר בקודמין:

מתני'

ס"ש אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב וכו'. פרשתי למעלה (דף סח.): **אימא סיפא.** אדלייקת מרישא דגרושין כהקמה דמו [דייק] מסיפא דכשתיקה דמו: **אי רישא דוקא.** דלא מצי למיתני גרושין משום דכהקמה דמו נסיב סיפא משום רישא דלא בעי למיתנא בסיפא גוונא אחתא אלא לאפוכינהו לגווני דרישא. אי סיפא דוקא דלא מצי תני בסיפא גירושין משום דכשתיקה דמיין נסיב רישא אלא גווני דמעלא דלא בעי למיתנא בסיפא: **ס"ש נדרה והיא ארוסה וכו' ש"מ גרושין כשתיקה דמיין.** דכיון דקתני בו ביום על כרחין בדליכא שמיעה עסקינן וקס"ד דשמיעה דארוס היא ולהכי תנא בו ביום לאשמועינן דגרושין כשתיקה דמיין דאי שמיעה דאב היא מאי רבותא כי קתני בו ביום: **ודחינן בשלא שמע ארוס ושמע אב.** ומשום שמיעה דאב הוא דקתני בו ביום ולאו לאשמועינן רבותא אלא דינא הכי הוא דכיון דליכא שמיעה דאב דוקא בו ביום אבל למחר וליומא אחריינא לא: **ס"ש נדרה בו ביום וכו'.** וקס"ד דבארוסה עסקינן וקתני אין יכול להפר אלמא גרושין כהקמה דמיין והלכך על כרחך מתניתין דקתני בו ביום בשלא שמע ארוס ראשון ושמע אב עסקינן דאי שמע ארוס כיון שגרשה אפילו נתארסה בו ביום לא מצי מיפר: **אמרי הכא בנשואה עסקינן.** לעולם אימא לך דגרושין כשתיקה דמיין והכא היינו טעמא משום דבנשואה עסקינן או בתחילה או בסוף ומש"ה לא מצי מיפר דאין הבעל מיפר בקודמין הלכך אי ארוסה בתחלה ונשואה בסוף היא לא מצי מיפר דאין הבעל מיפר בקודמין ואי נשואה בתחלה וארוסה בסוף היא נמי לא מצי מיפר דכיון שנשאת פקע ליה אב וארוס אינו יכול להפר אלא בשותפות. ונקט ליה לטעמא דאין הבעל מיפר בקודמין משום דהיינו טעמא מחמת שנסתלק לו אב דאי לאו הכי בעל גרע מארוס בתמיה: ולענין הלכה כתב הרמב"ן ז"ל כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דגרושין כהקמה דמו והיכא דנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה לא מצי מיפר לה. אבל הרשב"א ז"ל כתב דנהי דבעיין לא אפשיטא מהנך מתניתא דמייתי' עלה אפשיטא לה ממימריה דשמואל דאמר לעיל (דף עח.) מנא ה"מ דארוס אחרון מיפר נדריס שגרשו לראשון דאלמא קבלה מרביה כי תנן במתני' בו ביום משום שמיעת ארוס נקט ליה ולא משום שמיעת אב וכיון דשמואל אמר הכי לא שבקינן מאי דאפשיטא ליה לשמואל משום מאי דאסתפקא להו בגמרא. וכי תימא א"כ מ"ט לא [פשטינן] בעיין ממימריה דשמואל איכא למימר דממתני' או ממתניתא בעו למפשטה ולא ממימרא דאמוראה ודכוותה הא דבעיא לן לעיל בפ' אין בין המודר (דף לה:) הני כהני שלוחי דידן מינהו או שלוחי דשמיא ולא אפשיטא התם אע"ג דהוה ליה למפשטה ממימריה דרב [ו] המנונא דאמר בפ"ק דקדושין (דף כג:) דשלוחי דשמיא הוו משום דממתני' או ממתניתא הוה בעי למפשטה ולא ממימרא דאמוראה והא נמי דכוותה:

מתני'

לא אי רישא דוקא נסיב סיפא משום רישא. כלומר לא תקשה סיפא לרישא אע"ג דמרישא שמעינן דגירושין כהקמה דמו וכסיפא שמעינן דכשתיקה דמו לא קשיין אהדדי דאימא רישא דוקא דגירושין כי הקמה דמו והאי דלא תני סיפא (ב) שמע וגירשה משום דלא נסיב לה אלא משום רישא ותנא לא בעי לאוסופי מידי בסיפא טפי מרישא: **א"נ סיפא** (ג) **נמי דוקא.** דגירושין כשתיקה דמו: **הכא במאי עסקינן בשלא שמע ארוס ראשון.** קודם שגירשה ואהכי מצי מיפר ארוס אחרון הא לאו הכי לא דגירושין כי הקמה דמו: **מאי איריא.** אי נתארסה לאחר בו ביום דמצי למיפר לה: **אפילו לאחר מאה ימים נמי.** אם נתארסה לאחר ליסוי ארוס אחרון מיפר הואיל ולא נראו לארוס ראשון: **אין הכי נמי אלא הכ"ע בשלא שמע ארוס ראשון אבל שמע האב.** והואיל דבו ביום שמע צריך להפר בו ביום כדכתיב ביום שמעו: **הכא בנשואה עסקינן.** הא דקתני גירשה וחזירה כגון שנשאת ונדרה וגירשה ביום ששמע והחזירה בו ביום דעכשיו יצאה שעה אחת לרשות עצמה ואע"פ שהחזירה נעשית כנשואה לאחר דלא מצי מיפר דעכשיו הן קודמין כדתנן (לעיל דף עח.) זה הכלל כל שלא יצאת לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה הא יצאה לרשות עצמה אין מפירין משום דאין הבעל מיפר בקודמין:

מתני'

ת"ש אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל או שמע והפר או שמע ושתק ומת בו ביום ואי אמרת גירושין כשתיקה דמו ליתני נמי או שמע וגירש מדלא תני הכי ש"מ גירושין כהקמה דמו אימא סיפא אבל אם שמע וקיים או שמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר ואי אמרת גירושין כהקמה דמו ליתני ואם שמע וגירש אלא מדלא קתני הכי ש"מ גירושין כשתיקה דמו אלא מהא ליכא למשמע מיניה אי רישא דוקא נסיב סיפא משום רישא אי סיפא דוקא נסיב רישא משום סיפא ת"ש נדרה והיא ארוסה ונתגרשה ונתארסה בו ביום אפילו למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה ש"מ גירושין כשתיקה דמו דאי כהקמה דמו מי מצי מיפר ארוס אחרון נידרי דאונים ארוס ראשון הב"ע בשלא שמע ארוס ראשון אי הכי מאי איריא בו ביום אפילו לאחר מאה ימים נמי כשלא שמע ארוס ושמע האב דבו ביום הוא דמצי מיפר אבל מכאן ואילך לא מצי מיפר תא שמע נדרה בו ביום גירשה והחזירה בו ביום אין יכול להפר שמע מינה גירושין כהקמה דמו אמרי הכא בנשואה עסקינן והיינו טעמא דאין יכול להפר משום דאין הבעל מיפר בקודמין:

מתני'

ארוסה בתחלה ונשואה בסוף היא לא מצי מיפר דאין הבעל מיפר בקודמין ואי נשואה בתחלה וארוסה בסוף היא נמי לא מצי מיפר דכיון שנשאת פקע ליה אב וארוס אינו יכול להפר אלא בשותפות. ונקט ליה לטעמא דאין הבעל מיפר בקודמין משום דהיינו טעמא מחמת שנסתלק לו אב דאי לאו הכי בעל גרע מארוס בתמיה: ולענין הלכה כתב הרמב"ן ז"ל כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דגרושין כהקמה דמו והיכא דנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה לא מצי מיפר לה. אבל הרשב"א ז"ל כתב דנהי דבעיין לא אפשיטא מהנך מתניתא דמייתי' עלה אפשיטא לה ממימריה דשמואל דאמר לעיל (דף עח.) מנא ה"מ דארוס אחרון מיפר נדריס שגרשו לראשון דאלמא קבלה מרביה כי תנן במתני' בו ביום משום שמיעת ארוס נקט ליה ולא משום שמיעת אב וכיון דשמואל אמר הכי לא שבקינן מאי דאפשיטא ליה לשמואל משום מאי דאסתפקא להו בגמרא. וכי תימא א"כ מ"ט לא [פשטינן] בעיין ממימריה דשמואל איכא למימר דממתני' או ממתניתא בעו למפשטה ולא ממימרא דאמוראה ודכוותה הא דבעיא לן לעיל בפ' אין בין המודר (דף לה:) הני כהני שלוחי דידן מינהו או שלוחי דשמיא ולא אפשיטא התם אע"ג דהוה ליה למפשטה ממימריה דרב [ו] המנונא דאמר בפ"ק דקדושין (דף כג:) דשלוחי דשמיא הוו משום דממתני' או ממתניתא הוה בעי למפשטה ולא ממימרא דאמוראה והא נמי דכוותה:

מתני'

לא מצי למתני ליה, ואי סיפא דווקא דגירושי' כשתיקה, ובדין הוא דבריש מצי למיתני שמע וגירש, משום סיפא לא נסיב לה לא תני לה בריש: ת"ש נדרה והיא ארוסה ונתקדשה בו ביום. וס"ד מדקתני בו ביום מיירי ששמע בעל, וכשגירשה הרי קיים אי גירושי' כהקמה.

מסורת הש"ס

(א) לעיל סח: ע. לקמן עח:, (ב) [בכרכות כה. וש"נ], (ג) [לעיל כח: וש"נ], (ד) לקמן פט., (ה) [ניטין לה: וש"נ], (ו) [ל"ל הוספ],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ליתני נמי או שמע: (ב) רש"י ד"ה אי רישא אי וכו'. סיפא אי שמע: (ג) ד"ה א"נ סיפא דוקא וכו' כשתיקה דמו וכו' כל"ל ומיבא נמי נמחק:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה אי רישא כו' דמצי לאפוכי להו כו'. תמוה לי הא א"נ מתני' בריש שמע ושתק ונגרשה בו ביום הו"מ לאפוכי בסיפא שמע ושתק ונגרשה למחר וכמו דקתני במיתה. וה' יאיר עיני:

מוסף רש"י

בנשואה עסקינן. שנדרה כשהיא ארוסה וגירשה והחזירה שהכניסה לחופה ואין הבעל יכול להפר אע"פ שלא נתגרשה (ראנ"ה בשמו). דאין הבעל מיפר בקודמין. נדריס שקדמו לנשואין (גיטין לה:) לאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה, אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר (לעיל סז.).

תוספות

ליתני שמע וגירש. ומת בו ביום, מדלא תני הכי כו': ליתני שמע וגירש. ומת ביום שלאחריו דאין אב מיפר, מדלא תני הכי כו': אלא מהא ליב' למשמע. דשמא רישא דווקא ושמא סיפא דווקא ולא קשי רישא אסיפא, דאי רישא דווקא דגירושי' כהקמ' ובדין הוא דליתני בסיפא שמע וגירש נסיב סיפא משו' רישא דבריש לא מצי למתני ליה, ואי סיפא דווקא דגירושי' כשתיקה, ובדין הוא דבריש מצי למיתני שמע וגירש, משום סיפא לא נסיב לה לא תני לה בריש: ת"ש נדרה והיא ארוסה ונתקדשה בו ביום. וס"ד מדקתני בו ביום מיירי ששמע בעל, וכשגירשה הרי קיים אי גירושי' כהקמה.

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה טו סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף יח:
לא ג מיי' שם הלכה יז טוש"ע שם סעיף יח:
לב ד מיי' שם פי"ב הלכה ז טוש"ע שם וסעיף כח:

פירוש הרא"ש

ואי אמרת גירושין בשתיקה דמו. כיון דקא מסיב כל הנדרין שיכול למצוא שנתרוקנה רשות לאב ליתני נמי או שמע וגירש: אי רישא דוקא. ומדלא תנא ושמע וגירש אלמא גירושין כהקמה והיה יאלו לענותו בסיפא: אלא דנסיב סיפא משום רישא. פירוש אינו שוה אלא דבר ומלופו שמע וקיים כנגד שמע והפר ומת ביום שלאחריו כנגד שמע ושתק ומת בו ביום אבל לא לגנות דבר מדם לא שייך כלל ברישא: אי סיפא דוקא. וגירושין כשתיקה ומדלא תנייה היה יאלו לענותו ברישא אלא דעסיק רישא משום סיפא: אלמא גירושין בשתיקה דמו. דס"ד מדקתני בו ביום דאיירי בשמע הארוס ומשני כלא שמע ארוס והאי דנקטי בו ביום משום אב נקטינן דאי עבר יום שמיעה של אב לא מצי למתני אחיה ובעלה מפירין נדריה: הכא בנשואה עסקינן. שהחזירה ונשאה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות